

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Факультэт інфармацыйна-дакументных камунікацый
Кафедра гісторыі Беларусі і музейзнаўства

УЗГОДНЕНА
Загадчык кафедры
_____ М.А.Бяспалая
“ ___ ” _____ 2020 г.

УЗГОДНЕНА
Дэкан факультэта
_____ Ю.М.Галкоўская
“ ___ ” _____ 2020 г.

ВУЧЭБНА – МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС
ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ

АКТУАЛЬНЫЯ ПЫТАННІ МУЗЕЙНАЙ СПРАВЫ

па спецыяльнасці II ступені вышэйшай адукацыі
1-23 80 02 Музейзнаўства, кансервацыя і рэстаўрацыя гісторыка-
культурных аб’ектаў
прафілізацыя: Культурная спадчына і музейлогія

Складальнік:
Лупацкі І.Г., дацэнт кафедры гісторыі Беларусі і музейзнаўства,
кандыдат культуралогіі

Разгледжана і зацверджана
на пасяджэнні Савета ўніверсітэта 16 июня 2020 г.
пратакол № 10

Складальнік:

Луцашка І.Г., дацэнт кафедры гісторыі Беларусі і музэязнаўства УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат культуралогіі

Рэцэнзенты:

Я.Л. Іванова, намеснік дырэктара па лічбавых тэхналогіях і сувязях з грамадскасцю Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь;

С.А. Пацыенка, дацэнт кафедры менеджмента сацыяльна-культурнай дзейнасці ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат культуралогіі, дацэнт.

Разгледжаны і рэкамендаваны да зацвярджэння:

*кафедрай гісторыі Беларусі і музэязнаўства
(пратакол ад 2020 г. №);*

*Саветам факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый
(пратакол ад 2020 г. №)*

ЗМЕСТ

1 ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА	4
2 ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ	6
2.1 План-канспект лекцый	6
3 ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ	14
3.1 Тэматыка семінарскіх заняткаў	14
4 РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЯ ВЕДАЎ	16
4.1 Заданні для самастойнай работы студэнтаў	16
4.2 Пытанні для экзамена	16
5 ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ	18
5.1 Тэматычны план	18
5.2 Асноўная літаратура	20
5.3 Дадатковая літаратура	21

1. ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Актуальнасць курса “Актуальныя пытанні музейнай справы” вызначаецца тым, што яго вывучэнне садзейнічае павышэнню тэрэтычнага ўзроўню магістрантаў, паколькі знаёміць іх з асноўнымі канцэпцыямі і практычнымі праблемамі сучаснага музеязнаўства.

Праграма вучэбнай дысцыпліны “Актуальныя пытанні музейнай справы” прызначана для магістрантаў па спецыяльнасці “Музеязнаўства, кансервацыя і рэстаўрацыя гісторыка-культурных аб’ектаў” (прафілізацыя “культурная спадчына і турызм”).

Вывучэнне курса дапаможа ў падрыхтоўцы магістранта да работы ў сучасным музеі. Асэнсаванне тэрэтычных праблем музеялогіі, веданне сучасных навуковых даследаванняў у галіне музеязнаўства, валоданне інфармацыяй аб сучасных тэндэнцыях у асноўных кірунках музейнай дзейнасці – усё гэта спрыяе падрыхтоўцы высокапрафесійнага музейнага спецыяліста.

Вучэбная дысцыпліна “Актуальныя пытанні музейнай справы” непасрэдна звязана і ўзгоднена з шэрагам музеязнаўчых (“Укараненне сучасных музеязнаўчых тэхналогій у рэгіянальных музеях”, “Новыя тэхналогіі ў музейнай справе”, “Культурна-адукацыйная дзейнасць музеяў” і інш.) вучэбных дысцыплін, якія вывучаюцца магістрантамі.

Асноўнай мэтай курса з’яўляецца вывучэнне магістрантамі тэрэтычных аспектаў музеязнаўства, новых тэндэнцый у развіцці музеяў у другой палове XX – пачатку XXI ст., інавацыйных форм навукова-фондавай, навукова-экспазіцыйнай дзейнасці, сучасных форм у галіне культурна-адукацыйнай работы музеяў. Адназначна азначанай мэце пастаўлены наступныя *задачы*, якія павінны быць вырашаны ў працэсе вывучэння курса:

- засвоіць асноўныя тэрэтычныя палажэнні сучаснай музеялогіі;
- асэнсаваць ролю і месца музеяў у сучасным свеце;
- вывучыць асноўныя канцэптальныя падыходы да разумення тэрміна “музей”;
- вывучыць сучасныя падыходы ў асноўных кірунках музейнай дзейнасці;
- азнаёміць з інавацыйным вопытам канкрэтных замежных і айчынных музеяў;
- азнаёміць з праблемамі музеефікацыі розных відаў помнікаў.

У выніку засваення курса магістранты павінны *ведаць*:

- асноўныя тэрэтычныя палажэнні сучаснай музеялогіі;
- разнастайныя падыходы да вызначэння музея (дыскусійнасць пытання);

- сучасныя падыходы ў навукова-экспазіцыйнай і культурна-адукацыйнай дзейнасці музея;

- асноўныя праблемы ў музейфікацыі археалагічных аб'ектаў, помнікаў драўлянага дойлідства і інш.

Магістранты павінны ўмець:

- арыентавацца ў сучасных тэорыях і канцэпцыях у галіне музейнай справы;

- прымяняць атрыманыя веды для рашэння задач, якія звязаны з захаваннем і выкарыстаннем культурнай спадчыны і музейнай дзейнасцю;

- укараняць сучасныя інавацыйныя тэхналогіі ў розныя кірункі музейнай дзейнасці.

Да эфектыўных педагагічных метадык і тэхналогій, якія садзейнічаюць далучэнню магістрантаў да пошуку і выкарыстання ведаў, набыццю вопыту самастойнага вырашэння задач, адносяцца:

- гісторыка-тэматычны падыход;
- тэхналогіі праблемнага навучання;
- тэхналогіі вучэбна-даследчай дзейнасці;
- камунікатыўныя тэхналогіі.

Для кіравання вучэбным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці неабходна выкарыстоўваць рэйтынжавыя сістэмы ацэнкі вучэбнай і даследчай дзейнасці магістрантаў, варыятыўныя мадэлі кіруемай самастойнай работы. У практыку правядзення семінарскіх заняткаў мэтазгодна ўкараняць метадыкі актыўнага навучання, дыскусійныя формы.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны “Актуальныя пытанні музейнай справы” прадугледжана 108 гадзін, з якіх 36 – аўдыторныя заняткі (лекцыі – 20 гадзін, семінары – 16 гадзін), для завочнай формы навучання – 12 аўдыторных гадзін (лекцыі – 6 гадзін, семінары – 6 гадзін). Рэкамендаваная форма кантролю ведаў – экзамен.

2 ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

2.1 План-канспект лекцый

Уводзіны

Мэта, задачы і змест вучэбнай дысцыпліны «Актуальныя пытанні музейнай справы». Асноўныя паняцці «музеялогія», «музеязнаўства». Пераасэнсаванне фундаментальных музеязнаўчых паняццяў. Праблемы музеялогіі ў тэрміналагічным аспекце. Змены ў поглядах замежных музеязнаўцаў на вызначэнне музеялогіі.

Музеялогія - навука, якая знаходзіцца на стадыі фарміравання, і вывучае заканамернасці генэзіса і функцыянавання музея, яго ўзаемадзеянне са спадчынай і грамадствам (Расійская музейная энцыклапедыя). Асноўныя структурныя часткі музеязнаўства: гістарычнае музеязнаўства, тэарэтычнае музеязнаўства, прыкладное музеязнаўства. Адсутнасць агульнай канцэпцыі музея і як вынік – метадалагічнай высновы. Інстытуцыянальны падыход (музеі як навукова-даследчая, культурна-адукацыйная, адукацыйна-выхаваўчая ці рэкрэацыйная ўстанова).

Тэма 1 Тэарэтычныя праблемы музеялогіі ў канцы XIX- п. п. XX ст.

Артыкул доктара Й.Г. Грэсэ «Музеялогія як навука» (Дрэздэн, 1883). Музеялогія як новая навуковая дысцыпліна. Публікацыі XIX-XX стст. аб тэарэтычных палажэннях музея. Даследаванні амерыканскага вучонага В. Бернса, тэарэтыка Усходняй Еўропы І. Неуступнага. Міжнародныя канферэнцыі і дыскусіі 1960-1980-х гг. па пытаннях прызнання музеялогіі самастойнай навуковай дысцыплінай.

Унёсак у структураванне музеязнаўства як навукі і распрацоўка асноўных паняццяў даследчыкаў з СССР і шэрагу ўсходніх еўрапейскіх краін (І. Бенеш, Г.Грэгарава (ЧССР), В. Хербст, І. Авэ, К. Шрайнер (ГДР), В. Глузінскі, З. Жыгульскі (ПНР) і інш.). Тэарэтычныя даследаванні (Э. Александзер (ЗША), Ю. Ромедзер (ФРГ), В. Софка (Швецыя), Дж. Льюіс (Англія). Аналіз узаемадзеяння музея і грамадства, ролі музея ў сучасным свеце К. Хадсана.

Тэма 2 Тэарэтычнае асэнсаванне праблем музеязнаўства ў другой палове XX – пачатку XXI ст.

Публікацыі па методыцы і практыцы работы з музейнымі калекцыямі: структура музейных фондаў, прынцыпы камплектавання, вывучэння, атрыбуцыі калекцый, методыка ўліку і захавання фондаў. Методыка

вывучэння і навуковага апісання разнастайных тыпаў музейных прадметаў у працах У.М. Фаміна, І.М. Суслава, М.М. Левінсон-Нячаевай, Л.М. Ганчаровай, Э.А. Паўлючэнкі і інш. Аналіз фондаў як сістэмы, праблемы абгрунтавання іх структуры ў працах Н.П. Фінягінай, У.М. Фаміна.

Асноўныя прынцыпы пабудовы экспазіцый, іх структура, навуковае і мастацка-архітэктурнае праектаванне, методыка і прынцыпы фарміравання экспазіцыйных комплексаў у працах А.Б. Закса, А.І. Міхайлоўскай, А.М. Эфроса, А.С. Соусціна, М.Т. Майстроўскай, Ж. Ралена, Т. Дафі, У.М. Палякова, М.Б. Гнядоўскага, Ж. Ландры, Ж.-П. Наталі і інш. Інфармацыйныя выданні па кірунках і тэарэтычных праблемах музейнай справы. Расійская музейная энцыклапедыя (2001). Агляд літаратуры па музейлогіі і музейнай справе па агульнатэарэтычных праблемах. Літаратура па пытаннях экспазіцыйнай, навукова-даследчай і фондавай рабоце музеяў. Выданні вучэбнага характару па музейлогіі і музейнай справе Т.Ю. Юрэневай, Л.М. Шляхцінай, Э.А. Шулепавай, С.І. Сотнікавай і інш. Агляд артыкулаў у зборніках «Музейная экспазіцыя. На пути к музею XXI века» (1997), «Музей и новые технологии. На пути к музею XXI века» (1999), «Теория и практика музейного дела в России на рубеже XX-XXI веков» (2001) і інш.

Тэма 3 Навуковыя даследаванні па праблемах міжкультурных камунікацый

Месца музеяў у міжкультурных камунікацыях у працах М.Т. Бяляўскай, М.І. Рацэтнікава, Э.А. Паўлючэнкі, К. Банэгі, Т.Х. Хансэна, Д.Жамо і інш. Музейна-педагагічныя праграмы. Гульні для школьнікаў, студыі і майстэрні. Распрацоўкі для розных катэгорый наведвальнікаў. Тэарэтычныя даследаванні аб новых рэальнасцях музейнай практыкі. Навуковыя даследаванні, прысвечаныя канкрэтным музейным прадметам, калекцыям. Работы, прысвечаныя абгрунтаванню спецыфікі музейных навуковых даследаванняў, вызначэнню прадмета даследаванняў музейлогіі і функцый музея як сацыяльнага інстытута. Публікацыі А.М. Разгона, А.Б. Закса, І. Неуступнага, А.М. Эфроса, У.Ю. Дукельскага, А.І. Фралова, Т.У. Станюковіч і інш.

Тэма 4 Інтэграцыя музея. Тэорыя музейнай камунікацыі

Першыя навуковыя даследаванні камунікацыйных працэсаў (Р. Хартлі). Гуманітарны і дакладны падыходы да вывучэння спецыфікі камунікацыйных працэсаў. Праблемы сувязі культуры з разнастайнымі тыпамі камунікацыі ў працах К. Леві-Строса. Тэарэтычныя даследаванні праблем камунікацыі

М.С. Кагана, Р. Якабсана, Ж.Фажэ, В. Шрама і інш. Тэорыя музейнай камунікацыі канадскага навукоўца Д. Камерона. Канцэпцыя “музея-форума” Д. Камерона. Публікацыі французскага музеолага Ж.-А. Рыёра па тэарэтычным абгрунтаванні экамузеялогіі. Новы самастойны напрамак “Новая музеялогія”. Інтэграцыя музея ў навакольнае асяроддзе і сацыялізацыя.

Тэма 5 Новыя тэндэнцыі ў развіцці музеяў у другой палове XX - пачатку XXI ст.

Інавацыі ў музейнай справе ў другой палове XX – пачатку XXI ст. Культурна-адукацыйныя цэнтры і іх асноўныя задачы. Нацыянальны цэнтр мастацтваў і культуры імя Жоржа Пампіду. Нетрадыцыйныя праграмы культурна-адукацыйнай дзейнасці музеяў. З’яўленне спецыяльных музейных структур. Навучэнне персаналу для культурна-адукацыйнай работы з наведвальнікамі. Аўтары новых музейных канцэпцый. Матывы ўтварэння спецыялізаваных музеяў. Новы тып перасоўных выстаў для людзей з абмежаванымі магчымасцямі.

Дзіцячыя музеі. Экспазіцыйная і адукацыйная работа ў дзіцячых музеях. Дзіцячы музей у Халоне (Ізраіль). Дзіцячы музей у Полацку. Перспектывы развіцця дзіцячых музеяў.

Экамузеі як новы тып музейнай установы. Захаванне гістарычнага асяроддзя: архітэктурных помнікаў, ансамбляў, фрагментаў культурна-гістарычнага асяроддзя. Канцэпцыя інтэграваных музеяў.

Тэма 6 Музей як культурная форма

Паняцце “культурная форма” і яго метадалагічнае значэнне. Гісторыя культуры як аб’ект даследавання. Плюралістычны падыход да культурна-гістарычнага аналізу і тэарэтыка-канцэптуальнай трактоўкі феноменаў культуры. Музей як феномен культуры.

Разнастайнасць гістарычных і існуючых форм музейных устаноў. Этапы іх эвалюцыі. Аналіз і роля музеяў у культурным жыцці грамадства на этапах яго развіцця. Праблемы музеялогіі як адно з актуальных кірункаў культуралагічных даследаванняў. Лакальныя культуры і глабальны культурны ўніверсалізм. Захаванне самабытнасці культур. Сувязь артэфакта з культурай як цэласнай з’явай.

Тэма 7 Асноўныя тэндэнцыі фарміравання экспазіцый мастацкіх музеяў XX – пачатку XXI ст.

Новая музейная канцэпцыя. Музейная арганізацыя “Museum Association” і яе роля. Вызначэнне асноўнай мэты музея. “Навуковая калекцыя” і “дэманстрацыйная калекцыя”. Новыя падыходы да разумення сутнасці і задач экспазіцый мастацкага музея. Эстэтызацыя мастацтва ў мастацкіх музеях першай трэці – сярэдзіны ХХ ст. Эстэтычныя тэорыі. Канцэпцыі П. Валеры, А. Бара, А. Эліота. Экспанат у фокусе. Асноўныя фактары эфектыўнасці экспазіцыі. Канцэпцыя экспанавання: “праблемная групіроўка”. Новы кірунак у 1930-40-х гг. у колеразнаўстве. Тэорыя Ф. Бірэна “дынамічнага ці фіксуючага колеру” і “аптымальных колераў” ці “зьялёнага колеру”. Тэорыі нямецкіх вучоных Г. Фрылінга і К. Ауэра “колеры з высокай здольнасцю адлюстравання”. Каэфіцыент адлюстравання ў каларыстычным рашэнні экспазіцый. Класіфікатар колеру.

Рэалізацыя канцэпцыі “экспанат у фокусе” у 1950-90-я гг. Прынцып музейнай экспазіцыі “Белы Куб”.

Праблема колеру і асвятлення ў экспазіцыях ХХІ ст. Інавацыі ў сістэме асвятлення. Музей сучаснага мастацтва (Нью-Ёрк). Выстава “Шэдэўры ў турнэ па свеце” (Кунст-хале, Франкфурт-на Майне). Тэхнічнае абсталяванне сучасных музеяў.

Тэма 8 Асноўныя тэндэнцыі ў сучаснай музейнай архітэктурцы і яе ўплыў на структуру музейнай экспазіцыі

Асноўныя тэндэнцыі ў музейнай архітэктурцы другой паловы ХХ – пачатку ХХІ ст. Будынкi музеяў С. Гугенхайма ў Нью-Ёрку, Венецыі, Берліне. Будынак Музея Гугенхайма ў Більбаа (Ф. Геры) і Геці-цэнтра ў Лос-Анджэлесе (Р. Маер, 1997), Гугенхайм Соха (А. Ісадзакі, 1992).

Музейныя будынкi: Гугенхайм Лас Вегас (Р. Коалхас, 2001). Будынкi Kunsthaus Graz П. Кука і К. Фур’е (2003); Цэнтр сучаснага мастацтва (З. Хадзід, 2007). Праекты ў Абу-Дабі і Вільнюсе (2006-2008). Перспектывы развіцця музейнай архітэктурцы ў Еўропе і ЗША.

Тэма 9 Інфармацыйнае забеспячэнне музейнай экспазіцыі на сучасным этапе

Аўдыявізуальныя сродкі як перадумовы з’яўлення інфармацыйных тэхналогій у экспазіцыі. Гісторыя развіцця інфармацыйнай падтрымкі экспазіцый і часовых выстаў. Суадносіны традыцыйных музейных экспанатаў і інфармацыйных прадуктаў у межах экспазіцыі.

Тэхнічнае абсталяванне як форма паказу розных відаў музейных пасрэднікаў (чарцяжоў, фотаздымкаў, мультымедычных пасрэднікаў і г.д.).

Інфармацыйна-камунікатыўная мадэль музейнай экспазіцыі. Патэнцыял музея ў інфармацыйным грамадстве.

Метадалагічныя прынцыпы выкарыстання інфармацыйных тэхналогій у музейным праектаванні. Методыка стварэння і ўкаранення інфармацыйных тэхналогій у музейным праектаванні. Методыка стварэння і ўкаранення інфармацыйных тэхналогій у музейнай экспазіцыі. Роля інфармацыйных тэхналогій у музеі ў святле вучэння Э. Тофлера. Сучасныя інфармацыйныя тэхналогіі ў сістэме экспазіцыі музея. Роля інфармацыйных рэсурсаў у музейным праектаванні.

Тэма 10 Канцэпцыя сучаснай культурна-адукацыйнай дзейнасці музея

Асноўныя навуковыя парадыгмы культурна-адукацыйнай дзейнасці музея. Асаблівасці станаўлення і функцыянавання навуковых школ па тэорыі і практыцы арганізацыі культурна-адукацыйнай дзейнасці. Пытанні сучаснай метадалогіі і гісторыі культурна-адукацыйнай дзейнасці як сукупнасці тэарэтычных палажэнняў, канцэпцый, метадаў на базе інтэграцыі філасофска-культуралагічных, педагагічных і іншых гуманітарных дысцыплін.

Структура, змест, формы і метады сучасных культурна-адукацыйных тэхналогій. Прынцыпы і метады тыпалагічнага аналізу. Метады навуковага даследавання праблемнага поля соцыуму. Характарыстыка базавых тэхналагічных сістэм культурна-адукацыйнай дзейнасці. Роля параўнальна-гістарычнага, тыпалагічнага, структурнага і сістэмнага метадаў у вывучэнні сучасных тэхналогій культурна-адукацыйнай дзейнасці музеяў.

Тэма 11 Культурна-адукацыйная дзейнасць музеяў на сучасным этапе

Музей як культурны інстытут на сучасным этапе. Культурна-адукацыйная дзейнасць як важны элемент музейнай камунікацыі. Культурна-адукацыйная дзейнасць і праблемы сучаснай музейнай прасторы. Традыцыйныя формы і навацыі культурна-адукацыйнай дзейнасці музеяў. Тыпалогія сучасных форм культурна-адукацыйнай дзейнасці мастацкага музея. Роля новых тэхналогій у культурна-адукацыйнай дзейнасці музея.

Класіфікацыя культурна-адукацыйных форм В. Бацяковай, М. Юхневіч. Асноўныя характарыстыкі класіфікацыі: клас элементарных форм і яго тыпы. Характарыстыка класа комплексных форм. Характарыстыка культурна-адукацыйнай дзейнасці мастацкіх і гістарычных музеяў. Музейная праграма Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь “Археалагічнае падарожжа ў часе і прасторы (першабытная эпоха на

Беларусі)”. Музейныя праграмы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь.

Асаблівасці культурна-адукацыйнай дзейнасці этнаграфічнага музея. Класіфікацыя форм культурна-адукацыйнай дзейнасці этнаграфічнага музея і сучасныя музейна-педагагічныя навацыі. Вядучыя кірункі, формы і метады культурна-адукацыйнай дзейнасці этнаграфічнага музея.

Асаблівасці культурна-адукацыйнай дзейнасці літаратурнага музея. Музейныя праграмы літаратурных музеяў Беларусі.

Эфектыўныя і перспектыўныя кірункі культурна-адукацыйнай дзейнасці.

Тэма 12 Асноўныя праблемы тыпалогіі музеяў і іх характарыстыка

Праблема тыпалагічнага абагульнення пры правядзенні класіфікацыі музеяў. Розніца паміж класіфікацыяй і тыпалагізацыяй. Тыпалагічныя абагульненні як важнейшы сродак гістарычнага аналізу.

Тыпалогія музеяў па Ф.І. Шміту: навуковыя, вучэбныя і публічныя музеі і іх характарыстыкі. Асноўны крытэрыі тыпалогіі А.М. Разгона. Тыпы музеяў: асветніцкі (масавы), даследчы, акадэмічны, вучэбны. Тыпалогія музеяў у працах Д.А. Равіковіч. Першы ўзровень тыпалогіі: калекцыйныя і ансамблевыя музеі. Характарыстыка другога ўзроўню тыпалогіі: мастацкія і гістарычныя музеі; музеі экскурсійна-турыстычнага тыпу; музеі ваенна-гістарычныя; краязнаўчыя музеі; музеі – культурныя цэнтры. Праблемы тыпалогіі другога ўзроўню.

Тэма 13 Тэарэтычныя аспекты вывучэння музеяў-запаведнікаў

Новая музейялогія і экамузейялогія як метадалагічная аснова развіцця музеяў-запаведнікаў і музеяў пад адкрытым небам. Трактоўка музея пад адкрытым небам у вузкім і шырокім сэнсе. Паралелізм тэрмінаў і яго прычыны. Суадносіны тэрмінаў “музей пад адкрытым небам”, “скансэн”, “экамузей” з паняццямі “этнапарк”, “нацыянальны парк”. Інтэрпрэтацыя дадзеных паняццяў у сучасным музейязнаўстве. Пашыранае тлумачэнне паняцця музея пад адкрытым небам у фармуліроўцы ІКАМ.

Праблема класіфікацыі музеяў-запаведнікаў. Шматграннасць падыходаў да рашэння дадзенай праблемы. Абмежаванасць класіфікацыі ІКАМ (1982). Вылучэнне чатырох катэгорый музеяў пад адкрытым небам: этнаграфічныя, гістарычныя, экалагічныя і археалагічныя. Тыпалагічная класіфікацыя помнікаў архітэктуры А. Самсонавай. Выдзяленне крытэрыяў адбору помнікаў.

Працэсы трансфармацыі музеяў-запаведнікаў у “жывыя”, “інтэграваныя” музеі. Тэарэтыка-метадалагічная аснова змен у музейным будаўніцтве.

Экамузеі як нацыянальна-культурныя цэнтры па захаванні, вывучэнні і выкарыстанні гістарычных аб’ектаў у асяроддзі бытавання. Метады і этапы стварэння экамузеяў. Вопыт дзейнасці экамузеяў у Еўропе і Расіі. Экамузеі Францыі (“Экамузей д’Уасан”, “Экамузей дэ Мон д’Ар’е”, “Экамузей дэ Сен-Дэган”).

Тэма 14 Праблемы музейфікацыі помнікаў драўлянага дойлідства

Праблемы музейфікацыі і захавання помнікаў драўлянага дойлідства. Вызначэнне помніка як носбіта будаўнічай традыцыі. Музейфікацыя добра захаваных і рэканструяваных элементаў гістарычнага асяроддзя. Унікальныя помнікі драўлянага дойлідства. Метады захавання гісторыка-культурнай спадчыны. Рэстаўрацыя і кансервацыя аб’ектаў, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць. Фрагментарная рэканструкцыя.

Тэма 15 Праблемы музейфікацыі археалагічных аб’ектаў

Тэарэтычныя даследаванні па пытаннях музейфікацыі археалагічных аб’ектаў. Праблемы кансервацыі, захавання і паказу пад адкрытым небам ці ў павільёнах археалагічных аб’ектаў. Музей археалогіі “in situ”.

Праблемы захавання і экспанавання асобных археалагічных прадметаў і калекцый. Супярэчнасць паміж галоўным прынцыпам музейнага захавання і прынцыпам непадзельнасці археалагічных калекцый. Асаблівасці каталагізацыі археалагічных прадметаў. Археалагічная экспазіцыя. Экспазіцыйная і фондавая работа айчынных і замежных музеяў археалогіі.

Камп’ютарная археалагічная праграма. Трохмерная рэканструкцыя архітэктурных і скульптурных скарбаў Парфенона. Сайты па археалогіі (“Скіфіка – Кельтыка”, “Партал археалогіі Расіі”, “Сервер усходнеўрапейскай археалогіі”). Д. Кепін “Музейны этнаархеалагічны тэатр”.

Тэма 16 Феномен музея гарадскога асяроддзя

Спецыфіка музея гарадскога асяроддзя. Урбаскансэнныя як аснова для разгляду іх у якасці самастойнай з’явы. Сумяшчэнне рыс музеяў-запаведнікаў розных профіляў (гісторыка-архітэктурнага, этнаграфічнага, археалагічнага і інш.). Шляхі стварэння музея гарадскога асяроддзя і іх фактары. Стан навуковай распрацоўкі праблематыкі, асаблівасці нацыянальнай культуры і інш. Комплекснае вывучэнне феномена музея гарадскога асяроддзя ў спектры культуралагічных праблем.

Прымяненне аксіялагічнага метаду для вызначэння ўнікальнасці, архітэктурна-мастацкай і гісторыка-культурнай каштоўнасці гарадскіх помнікаў і забудовы.

Наяўнасць і структуры музея гарадскога асяроддзя трох кампанентаў: комплексаў архітэктурных помнікаў і зон аховы, калекцыі аўтэнтчных гісторыка-побытавых прадметаў і дакументальных матэрыялаў. Аналіз стварэння музеяў гарадскога асяроддзя ў Італіі (Ферера), Албаніі (Гіракастра і Берат), Даніі (Орхус), Балгарыі (Несебр), Вялікабрытаніі (Гарадскі сектар музея пад адкрытым небам у Бімішы), Украіне (Кіеў, Львоў), у Прыбалтыцы. Перспектывы стварэння музея гарадскога асяроддзя ў г. Мінску.

Тэма 17 Рэгіянальныя музеі ў культурнай прасторы ва ўмовах глабалізацыі

Рэгіянальная спадчына: вопыт вывучэння і музейфікацыі гісторыка-культурнай спадчыны Расіі і краінаў Еўропы. Значэнне краязнаўчых рэгіянальных музеяў у захаванні гісторыка-культурнай спадчыны. Экспазіцыйная дзейнасць як інтэрпрэтатар рэгіянальнай гісторыі музейнымі сродкамі. Механізм узаемадзеяння музея і грамадства, яго роля ў развіцці рэгіёна. Эвалюцыя рэгіянальных музеяў Беларусі ў канцы XX – пач. XXI ст.

Рэгіянальныя музеі як транлятары гісторыка-культурнай спадчыны беларускага народа. Вывучэнне і выкарыстанне гісторыка-культурнай і прыродна-ландшафтнай спадчыны рэгіёнаў Беларусі. Праблемы музейфікацыі гісторыка-культурнай спадчыны рэгіёнаў Беларусі. Перспектывы развіцця рэгіянальных музеяў у культурнай прасторы ва ўмовах глабалізацыі.

3 ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

3.1 Тэматыка семінарскіх заняткаў

Семінарскія заняткі разлічаны на набыццё практычных ведаў па адпаведнаму курсу.

Пры падрыхтоўцы неабходна карыстацца як асноўнай так і дадатковай літаратурай, рабіць неабходныя нататкі, імкнуцца да сварэння пэўных абагульненняў на падставе набытага фактычнага матэрыялу.

Форма выканання работы – напісанне рэферату, выкананне пісьмовых заданняў па асобных раздзелах дысцыпліны, вусны адказ у выглядзе паведамлення, гутарка па тэме, творчыя заданні ў ходзе самастойнай

кіруемай работы магістрантаў (стварэнне электронных прэзентацый, напісанне творчай работы і інш.).

Семінарскія заняткі для магістрантаў завочнай формы навучання

Семінарскія заняткі 1

Семінарскія заняткі прадугледжваюць падрыхтоўку і абмеркаванне паведамленняў па пытаннях 1–3, падрыхтоўку мультымедычных прэзентацый па пытаннях 4–6.

1. Інтэграцыя музея. Тэорыя музейнай камунікацыі.
2. Новыя тэндэнцыі ў развіцці музеяў у другой палове XX-пачатку XXI ст.
3. Музей як культурная форма.
4. Асноўныя тэндэнцыі фарміравання экспазіцый мастацкіх музеяў XX – пачатку XXI ст.
5. Асноўныя тэндэнцыі ў сучаснай музейнай архітэктуры і яе ўплыў на структуру музейнай экспазіцыі.
6. Інфармацыйнае забеспячэнне музейнай экспазіцыі на сучасным этапе.

Семінарскія заняткі 2

Семінарскія заняткі прадугледжваюць дыскусію па першым і другім пытаннях і азнаямленне з вопытам культурна-адукацыйнай дзейнасці вядучых айчынных і замежных музеяў шляхам падрыхтоўкі магістрантамі мультымедычных прэзентацый і іх абмеркавання (пытанне 3). Альтэрнатыўным варыянтам з'яўляецца наведванне музеяў Мінска і азнаямленне на практыцы з сучаснымі формамі культурна-адукацыйнай дзейнасці.

1. Асноўныя праблемы тыпалогіі музеяў і іх характарыстыка.
2. Канцэпцыя сучаснай культурна-адукацыйнай дзейнасці музея.
3. Культурна-адукацыйная дзейнасць музеяў на сучасным этапе.

Семінарскія заняткі 3

Семінарскія заняткі прадугледжваюць падрыхтоўку і абмеркаванне паведамленняў па пытаннях 1–3. Пытанні 4–5 прадугледжваюць азнаямленне з канкрэтнымі музеямі (Музей гісторыі Мінска, музей гісторыі Брэста, рэгіянальныя музеі на выбар) шляхам падрыхтоўкі магістрантамі мультымедычных прэзентацый.

1. Тэарэтычныя аспекты вывучэння музеяў-запаведнікаў.

2. Праблемы музеафікацыі помнікаў драўлянага дойлідства.
3. Праблемы музеафікацыі археалагічных аб'ектаў.
4. Феномен музея гарадскога асяроддзя.
5. Рэгіянальныя музеі ў культурнай прасторы ва ўмовах глабалізацыі.

4 РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЯ ВЕДАЎ

4.1 Заданні для самастойнай работы

Самастойная работа разлічана на развіццё самастойнага і творчага мыслення ў магістрантаў. Форма выканання работы – напісанне творчай работы на тэму: “Музей як культурная форма”.

Пры падрыхтоўцы неабходна карыстацца як асноўнай так і дадатковай літаратурай. Кантроль за выкананнем СРС адбываецца ў адпаведнасці з дадатковым раскладам.

4.2 Пытанні для экзамена

1. Музеялогія як навука.
2. Тэрміналагічныя даследаванні музеёлагаў і працэс надання статусу навуковай катэгорыі музейзнаўчым паняццям.
3. Фарміраванне музеялогіі як навукі ў др.палове XX стагоддзя.
4. Тэарэтычныя даследаванні ў музеялогіі ў другой палове XX стагоддзя.
5. Праблема прадмета музеялогіі ў даследаваннях тэарэтыкаў І.Неуступнага, І.Бенеша, З.Странскага і іншых.
6. Даследаванні В.Глузінскага, І.Яна, А.Разгона, К.Шрайнера па пытаннях прадмета музеялогіі.
7. Тэарэтычныя распрацоўкі ўзаемадзеяння музея і грамадства, ролі музея ў сучасным свеце ў работах Е.Р. Alexander (ЗША), Р.Mensch (Нідэрланды), У.Sofka (Швецыя), В.Delose (Францыя), К.Hudson і інш.
8. Тэорыя музейнай камунікацыі канадскага навукоўца Д.Камерона.
9. Публікацыі французскага музеёлага G.H. Riviera па тэарэтычным абгрунтаванні экамузеялогіі.
10. Музей як культурная форма.
11. Мастацкі музей як феномен культуры.
12. Асноўныя тэндэнцыі фарміравання экспазіцый мастацкіх музеяў у XVIII – XX стст.
13. Асноўныя тэндэнцыі фарміравання экспазіцый мастацкіх музеяў у XX – XXI стст.
14. Культурна-гістарычны феномен музея і яго перспектывы.
15. Праблемы аховы культурнай спадчыны.
16. Праблемы рэстаўрацыі і кансервацыі помнікаў культуры.
17. Праблемы захавання і музеефікацыі помнікаў драўлянага дойлідства.
18. Актуальная праблема музеефікацыі помнікаў археалогіі.
19. Кансервацыя і рэстаўрацыя фрэсак і іх музеефікацыя.
20. Кансервацыя і рэстаўрацыя беларускіх абразоў.
21. Тэндэнцыя інтэграцыя музеяў разнастайных профіляў і відаў.
22. Музеі і культурная спадчына як частка глабальнай інфармацыйнай прасторы.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

5 ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ

5.1 Тэматычны план

Раздзелы і тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		
	Усяго	Лекцыі	Семінарскія заняткі
Уводзіны	1	1	
Тэма 1 Тэарэтычныя праблемы музеялогіі ў канцы XIX- першай	2	1	1

палове XX ст.			
Тэма 2 Тэарэтычнае асэнсаванне праблем музеязнаўства ў другой палове XX – пачатку XXI ст	3	2	1
Тэма 3 Навуковыя даследаванні па праблемах міжкультурных камунікацый	1	1	
Тэма 4 Інтэграцыя музея. Тэорыя музейнай камунікацыі	2	1	1
Тэма 5 Новыя тэндэнцыі ў развіцці музеяў у другой палове XX-пачатку XXI ст.	2		2
Тэма 6 Музей як культурная форма	1	1	
Тэма 7 Асноўныя тэндэнцыі фарміравання экспазіцый мастацкіх музеяў XX – пачатку XXI ст	3	1	2
Тэма 8 Асноўныя тэндэнцыі ў сучаснай музейнай архітэктуры і яе ўплыў на структуру музейнай экспазіцыі	2	1	1
Тэма 9 Інфармацыйнае забеспячэнне музейнай экспазіцыі на сучасным этапе	2	1	1
Тэма 10 Канцэпцыя сучаснай культурна-адукацыйнай дзейнасці музея	2	1	1
Тэма 11 Культурна-адукацыйная дзейнасць музеяў на сучасным этапе	2	1	1
Тэма 12 Асноўныя праблемы тыпалогіі музеяў і іх характарыстыка	3	2	1
Тэма 13 Тэарэтычныя аспекты вывучэння музеяў-запаведнікаў	1	1	
Тэма 14 Праблемы музейфікацыі помнікаў драўлянага дойлідства	1	1	
Тэма 15 Праблемы музейфікацыі археалагічных аб'ектаў	1	1	
Тэма 16 Феномен музея гарадскога асяроддзя	3	1	2

Тэма 17 Рэгіянальныя музеі ў культурнай прасторы ва ўмовах глабалізацыі	4	2	2
Разам	36	20	16

Прыкладны тэматычны план для завочнай формы навучання

Раздзелы і тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		
	Усяго	Лекцыі	Семінарскія заняткі
<p>Уводзіны</p> <p>Тэма 1 Тэарэтычныя праблемы музеялогіі ў канцы XIX- першай палове XX ст.</p> <p>Тэма 2 Тэарэтычнае асэнсаванне праблем музеязнаўства ў другой палове XX –пачатку XXI ст.</p> <p>Тэма 3 Навуковыя даследаванні па праблемах міжкультурных камунікацый</p>	2	2	
<p>Тэма 4 Інтэграцыя музея. Тэорыя музейнай камунікацыі</p> <p>Тэма 5 Новыя тэндэнцыі ў развіцці музеяў у другой палове XX-пачатку XXI ст.</p> <p>Тэма 6 Музей як культурная форма</p>	2	1	1
<p>Тэма 7 Асноўныя тэндэнцыі фарміравання экспазіцый мастацкіх музеяў XX – пачатку XXI ст.</p> <p>Тэма 8 Асноўныя тэндэнцыі ў сучаснай музейнай архітэктуры і яе ўплыў на структуру музейнай экспазіцыі</p> <p>Тэма 9 Інфармацыйнае забеспячэнне музейнай экспазіцыі на сучасным этапе</p>	2	1	1

Тэма 10 Канцэпцыя сучаснай культурна-адукацыйнай дзейнасці музея Тэма 11 Культурна-адукацыйная дзейнасць музеяў на сучасным этапе Тэма 12 Асноўныя праблемы тыпалогіі музеяў і іх характарыстыка	2		2
Тэма 13 Тэарэтычныя аспекты вывучэння музеяў-запаведнікаў Тэма 14 Праблемы музеефікацыі помнікаў драўлянага дойлідства Тэма 15 Праблемы музеефікацыі археалагічных аб'ектаў	2	1	1
Тэма 16 Феномен музея гарадскога асяроддзя Тэма 17 Рэгіянальныя музеі ў культурнай прасторы ва ўмовах глабалізацыі	2	1	1
Разам	12	6	6

5.2 Асноўная літаратура

1. *Калугина, Т.П.* Художественный музей как феномен культуры / Т.П. Калугина. – СПб., 2008. – 415 с.

2. *Калбаска, А.М.* Музейны Дыярыуш, ці Уводзіны ў новую музейную / А.М. Калбаска. – Мінск: БелІПК, 1999. – 148 с.

3. *Канцэпцыя* развіцця музейнай справы Рэспублікі Беларусь: навуковае выданне Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь / Беларускі дзяржаўны інстытут праблем культуры. – Мінск: БелДІПК, 2004. – 31 с.

4. *Кликс, Р.Р.* Художественное проектирование экспозиций / Р.Р. Кликс. – М., 2008. – 435 с.

5. *Кодэкс* Рэспублікі Беларусь аб культуры [Электронны ресурс] : 20 июля 2016 г., № 413-3 : принят Палатой представителей 24 июня 2016 г. : одобр. Советом Респ. 30 июня 2016 г. // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. – Режим доступа: <http://www.pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk1600413&p1=1>. – Дата доступа: 10.11.2018.

6. *Лакотка, А.І.* Беларусы: у 8 т. – Т. 2: Дойлідства / А.І. Лакотка. – Мінск: Тэхналогія, 1997. – С. 38-51; 234-292; 315-370.

7. *Музеі Беларусі: Праблемы. Перспектывы. Інавацыі: Экспазіцыйна-выставачная дзейнасць / агул. рэд. І. Б. Лапцёнак.* – Мінск: ДУА “Інстытут культуры Беларусі”, 2012. – 231 с.

8. *Несцярчук, Л.М.* Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі / Л.М. Несцярчук. – Мінск: БЕЛТА, 2003. – 283 с.

9. *Поляков, Т.П.* Мифология музейного проектирования или «Как делать музей?» / Т.П. Поляков. – М., 2003. – 210 с.

10. *Шумейко М.Ф.* Собрать рассеянное: о реституции белорусских архивов в прошлом и настоящем / М.Ф. Шумейко. – Минск, 1997. – 123 с.

5.3 Дадатковая літаратура

1. *Гнедовский, М.Б.* Принципы классификации музеев / М.Б. Гнедовский, О.В.Хлопина // Музееведение. Вопросы теории и методики: сб. науч. тр. / НИИ культуры. – М., 1987. – С.25-54.

2. *Гнедовский, М.Б.* Проектирование прошлого и музей будущего: метаморфозы проектного подхода в музейном деле / М. Б. Гнедовский // От за мысла к реализации : сб. науч. тр. / НИИ культуры. – М., 1998. – С. 68-79.

3. *Гужалоўскі А.А.* Гісторыя музейнай справы Беларусі: вучэбна-метадычны дапаможнік / А.А. Гужалоўскі – Мінск: БДУ, 2012 г. / – 304 с.

4. *Дукельский, В.Ю.* Памятники истории и культуры в системе музейной деятельности / В.Ю. Дукельский // Памятниковедение: теория, методология, практика: сб. науч. тр. / НИИ культуры. – М., 1986. – С.89-107.

5. *Зиновьева, Ю.В.* Взаимодействие музея и общества как социокультурная проблема: автореф. дис. ... канд. культурологии / Ю.В.Зиновьева. – СПб., 2000. – 19 с.

6. *Зыков, А.В.* Музееведческая концепция Н.Ф. Фёдорова и современное музееведение: монография / А.В.Зыков. – Кемер.ист.-архитектур. музей-заповедник “Красная Горка”. – Кемерово: Крас. Горка, 2002. –146 с.

7. *Литвинов, В. В:* Практика современной экспозиции. — М.: RUdesign, 2005.-319 с.

8. *Локотко, А.И.* Архитектурное наследие Беларуси. Развитие традиций, охрана и реставрация / А.И. Локотко. – Минск: Право и экономика, 2004. – 303 с.

9. *Музееведение. Музеи исторического профиля: учеб. пособие для вузов па спецыяльнасці «історыя» / под ред. К. Г. Левыкина, В. Хербста.* – М.: Высш. шк., 1988. – С. 195 – 269.

10. *Мартыненко, И.Э.* Правовая охрана историко-культурного наследия: учеб. Пособие для студентов гуманитар. спец.учрежд., обеспечивающих получение высш. обр. / И.Э. Мартыненко. – Гродно: Гродн. гос. ун-т, 2005. – 251 с.

11. *Международная хартия по охране исторических городов* (Вашингтон, 1987) // *Каштоўнасці мінуўшчыны-2*. – Мінск, 1999. – С. 149-152.

12. *Нароўская, А.М.* Асноўныя тэндэнцыі фарміравання экспазіцыйнага дызайну ў мастацкіх музеях XX – пачатку XXI стст. / Нароўская А.М // *Веснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў*. – 2014. – № 2 (22). – С. 129–139.

13. *Помнікі этнаграфіі. Методыка выяўлення, апісання і збірання*. – Мінск, 1981. – С. 95 – 110; С. 116 – 120.

14. *Основы музееведения: учеб. пособие* / отв. ред. Э. А. Шулепова. – М.: Едиториал УРСС, 2005. – С. 13–107, 196–202, 257–323.

15. *Шляхтина, Л.М.* Основы музейного дела: теория и практика: учеб. пособие / Л. М. Шляхтина. – М.: Высш. шк., 2005. – С. 5–67.

16. *Шола, Т.* Предмет и особенности музеологии / Т. Шола // *Museum*. – 1987. – № 153. – С. 49–53.